

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansforetak

1.-3. kvartal 2020

DATO:
20.11.2020

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Banker, kredittforetak og finansieringsforetak	6
2.1	Banker	6
2.2	OMF-foretak	12
2.3	Forbrukslån i banker og finansieringsforetak	12
2.4	Finansieringsforetak	16
3	Forsikringsforetak	18
3.1	Livsforsikringsforetak	18
3.2	Skadeforsikringsforetak	22
4	Vedlegg	25
4.1	Makroøkonomiske størrelser	25

Redaksjonen ble avsluttet 13.11.2020. Alle tall er foreløpige, og det tas forbehold om endringer.
Kilde for alle tall er Finanstilsynet, så fremt annet ikke er angitt.

1 Hovedinntrykk

Utbruddet av koronapandemien har ført til svakere resultater i norske banker så langt i 2020. Etter tre kvartaler oppnådde bankene et samlet resultat før skatt på 0,9 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), mot 1,4 prosent i samme periode ett år tidligere. Egenkapitalavkastningen var 9,2 prosent, en reduksjon på i underkant av 4 prosentpoeng. Resultatet var særlig svakt i første kvartal og har bedret seg noe de påfølgende kvartalene.

Økte tap på utlån var den viktigste årsaken til resultatnedgangen sammenlignet med året før. For bankene samlet økte tapene etter tre kvartaler fra 0,2 prosent til 0,6 prosent av gjennomsnittlige utlån (annualisert). Tapene var særlig høye i første kvartal og har sunket de to påfølgende kvartalene. De aller fleste bankene viste høyere tap enn året før, men utlånstapene var særlig høye i banker med betydelig eksponering mot oljerelaterte næringer, samt for forbrukslånsbanker.

Driftsresultat før utlånstap var også lavere enn ett år tidligere. Reduserte innskuddsmarginer i andre kvartal, som følge av den kraftige rentenedgangen, bidro særlig til en svekkelse i netto renteinntekter. Netto provisjonsinntekter var lavere enn året før. Positiv markedsutvikling etter utgangen av første kvartal førte til at verdiendringer på finansielle instrumenter var på nivå med året før. Driftskostnadene gikk ned i forhold til forvaltningskapitalen, men som følge av reduserte driftsinntekter var bankenes kostnad/inntektsforhold nær uendret, på 43,1 prosent.

Veksten i norske bankers utlån til kunder sank noe videre i tredje kvartal, til en tolv månedersvekst på 4,5 prosent ved utgangen av september. Det var en svak økning i vekstraten for utlån til innenlandske personkunder i tredje kvartal, til 4,4 prosent siste år. For norske filialer av utenlandske banker var veksten 7,2 prosent. For utlån til innenlandske bedriftskunder har veksten sunket de to siste kvartalene, til 5,1 prosent for norske banker og 4,2 prosent for de utenlandske filialene. Omfanget av misligholdte engasjementer økte svakt i andre og tredje kvartal, etter en betydelig økning i første kvartal. Engasjementer misligholdt mer enn 90 dager utgjorde 1,1 prosent av brutto utlån ved utgangen av tredje kvartal, mens andre misligholdte engasjementer, med mindre enn 90 dager siden forfall, utgjorde 1,5 prosent.

Veksten i **forbrukslån** til norske kunder fortsatte å falle også i tredje kvartal. Ved utgangen av september var volumet av forbrukslån i de foretakene som inngår i Finanstilsynets kartlegging, 16 prosent lavere enn ett år tidligere. Justert for salg av porteføljer var reduksjonen på 13 prosent siste år. Volumet av misligholdte forbrukslån har økt markert de siste årene. Ved utgangen av september var misligholdsandelen, inkludert mislighold på foretakenes utlån i utlandet, 13,8 prosent, etter en økning i siste kvartal på 0,4 prosentpoeng. Misligholdsandelen for norske banker med forbrukslån som hovedaktivitet var 20,0 prosent, mot 19,6 prosent i andre kvartal.

Koronapandemien har også svekket **livsforsikringsforetakenes** lønnsomhet. Livsforsikringsforetakene oppnådde en verdijustert avkastning, som inkluderer urealiserte verdiendringer, på 2,5 prosent (annualisert) i første til tredje kvartal 2020, mot 7,7 prosent i samme periode i 2019. Aksjemarkedene falt betydelig i første kvartal, og til tross for at markedene i stor grad har hentet seg inn igjen, er verdifallet på aksjer fortsatt hovedårsaken til lavere investeringsinntekter og svakere resultat for livsforsikringsforetakene samlet.

Skadeforsikringsforetakene hadde et sterkere resultat i første til tredje kvartal 2020 enn i tilsvarende periode i 2019 når man ser bort fra salget av Gjensidige Bank i 2019. Dette skyldes i første rekke en betydelig premievekst, samtidig som en mild vinter i store deler av landet og en nedgang i forsikrede aktiviteter dempet veksten i erstatningskostnadene. Salget av Gjensidige Bank i 2019 og nedgangen i aksjemarkedene i årets første kvartal førte imidlertid til en betydelig svekkelse av finansresultatet sammenlignet med 2019, og skadeforsikringsforetakenes resultat før skatt utgjorde 16,6 prosent av premieinntektene for egen regning i første til tredje kvartal i år, mot 24,7 prosent i samme periode i fjor.

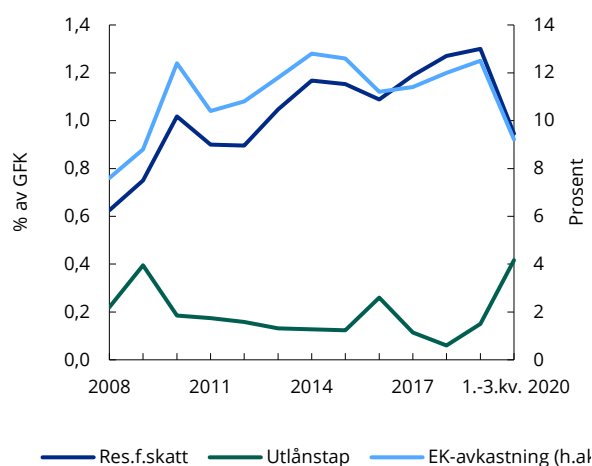
2 Banker, kredittforetak og finansieringsforetak

2.1 Banker

Resultat

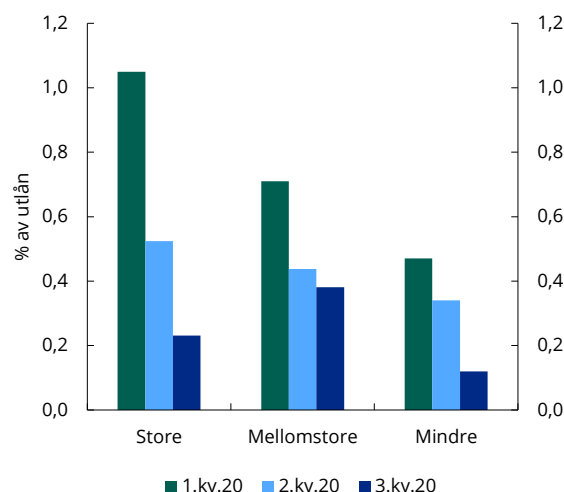
- Norske bankers samlede resultat før skatt var 23 prosent lavere etter tre kvartaler i 2020 enn i samme periode ett år tidligere. Nedgangen forklares i hovedsak av høyere tap på utlån, men driftsresultatet før utlånstap var også lavere enn året før. Resultat før skatt var noe høyere i andre og tredje kvartal enn i første kvartal, først og fremst som følge av lavere utlånstap i de to siste kvartalene.
- Samlet egenkapitalavkastning var 9,2 prosent¹ i første til tredje kvartal i år, en reduksjon siste år på 3,7 prosentpoeng, se figur 2.1.
- Bankenes tap på utlån tilsvarte 0,6 prosent av utlånsmassen etter tre kvartaler i 2020, mot 0,2 prosent ett år tidligere. Omfattende statlige støtteordninger og reduserte lånerenter etter pandemiutbruddet har bidratt til å holde tapsnivået nede. Tapene var særlig høye i banker med betydelige eksponeringer mot oljerelaterte næringer, men også banker uten slike eksponeringer viste høyere tap enn året før. Bankene gjorde særlig store tapsavsetninger i første kvartal, med synkende tapsnivå de to neste kvartalene, se figur 2.2. I tredje kvartal isolert tilsvarte tapene for bankene samlet i underkant av 0,3 prosent av utlån.
- Fire banker hadde negativt resultat i første til tredje kvartal 2020, to færre enn etter første halvår.

Figur 2.1: Lønnsomhetsutvikling i norske banker

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.2: Utlånstap pr kvartal i 2020, grupper av banker²

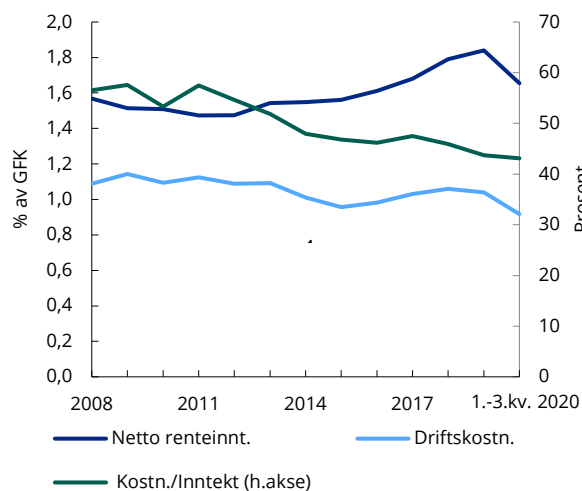
Kilde: Finanstilsynet

¹ Når resultatposter ses i forhold til balansestørrelser er indikatorene annualisert

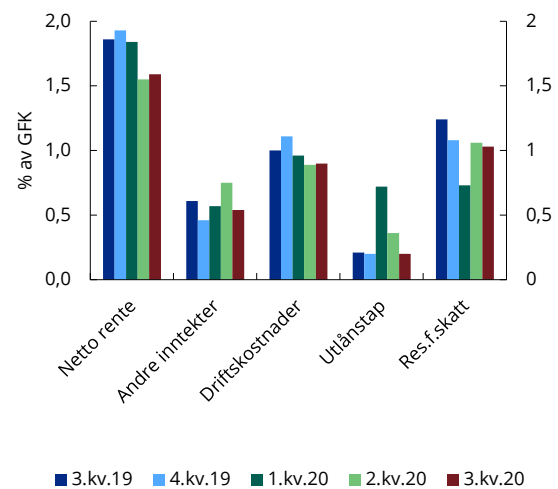
² Store: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene, Mellomstore: Øvrige banker (35) med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner, Mindre banker: 77 banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner

- Netto renteinntekter i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital var betydelig lavere enn året før, se figur 2.3. Nedgangen var særlig sterk i andre kvartal og forklares i stor grad av reduserte innskuddsmarginer. Netto renteinntekter økte svakt fra andre til tredje kvartal, se figur 2.4. Til tross for en reduksjon sammenlignet med året før, var netto renteinntekter for årets tre første kvartaler likevel høyere enn nivået på netto renteinntekter i årene 2006-2016.
- Andre driftsinntekter gikk ned, særlig som følge av lavere netto provisjonsinntekter og inntekter fra eierinteresser i konsern- og tilknyttede selskaper. Verdiendringer på finansielle instrumenter var på nivå med året før, i hovedsak som følge av positiv markedsutvikling i andre kvartal.

Figur 2.3: Nettorente og driftskostnader i norske banker

Figur 2.4: Kvartalsvis utvikling i resultatposter

Kilde: Finanstilsynet

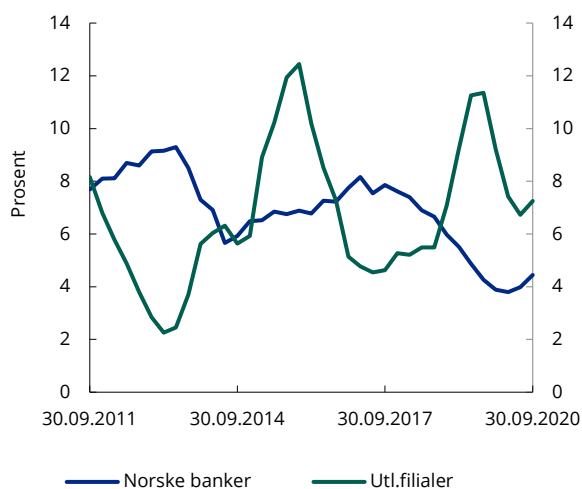
- Bankenes driftskostnader ble redusert, sett i forhold til forvaltningskapitalen, mens kostnad/inntektsforholdet var stabilt sammenlignet med samme periode året før, på 43,1 prosent.

Tabell 2.1 Resultat for samtlige norske banker

	1.-3. kv. 20		1.-3. kv. 19	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	68 193	1,66	66 615	1,81
Andre inntekter	25 718	0,62	26 235	0,71
herav verdiendr. finansielle instrumenter	6 242	0,15	5 172	0,14
Driftskostnader	37 792	0,92	37 623	1,02
herav lønn og personalkostnader	19 899	0,48	19 689	0,53
Resultat før tap på utlån	56 119	1,36	55 227	1,50
Bokførte tap på utlån	17 155	0,42	4 749	0,13
Gev/tap ikke-fin.eiendeler	0	0,00	-42	0,00
Resultat før skatt	38 964	0,95	50 436	1,37
Skattekostnad	7 589	0,18	9 988	0,27
Resultat etter skatt	31 375	0,76	40 448	1,10
Egenkapitalavkastning (%)	9,2		12,9	

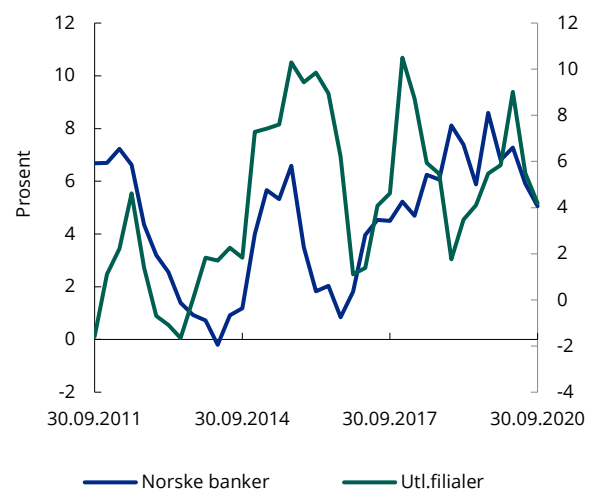
- Total utlånsvekst har sunket de to siste kvartalene, til en tolv månedersvekst på 4,5 prosent ved utgangen av september.
- Utlånsveksten til innenlandske personkunder steg svakt i tredje kvartal, etter å ha avtatt siden utgangen av 2017. Norske banker har lavere utlånsvekst til personkunder enn de utenlandske filialene (hhv. 4,4 prosent og 7,2 prosent), se figur 2.5. Veksten i utlån til innenlandske bedriftskunder har sunket betydelig siden utgangen av mars, til en vekst for norske banker på 5,1 prosent siste tolv måneder og 4,2 prosent for de utenlandske bankenes filialer, se figur 2.6.

Figur 2.5: Vekst i utlån til innenlandske personkunder

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.6: Vekst i utlån til innenlandske bedriftskunder

Kilde: Finanstilsynet

- Engasjementer misligholdt mer enn 90 dager siden forfall økte med 26 prosent siste år, og tilsvarte 1,1 prosent av brutto utlån ved utgangen av tredje kvartal. Økningen fra andre til tredje kvartal var på 8 prosent. Andre misligholdte engasjementer, hvor det ennå ikke var gått 90 dager, økte med 55 prosent siste 12 måneder, men gikk ned med 2 prosent i tredje kvartal, og utgjorde 1,5 prosent av utlån.
- Kredittforringede³ utlån vurdert i trinn 3 etter IFRS 9, utgjorde 2 prosent av totale utlån for de større og mellomstore bankene, mot 1,6 prosent ved utgangen av 2019. Avsetningsgraden på utlån i trinn 3 har økt svakt i 2020, til 39 prosent.
- Andelen utlån med økt kredittrisiko hvor det ikke har vært en tapshendelse, dvs. utlån vurdert i trinn 2, har økt fra 6,4 prosent ved årsskiftet til 8,7 prosent ved utgangen av tredje kvartal. Det er særlig gruppen av store bankene som har økt andel utlån vurdert i trinn 2, mens gruppen av mellomstore banker har nær uendret andel. Avsetningsgraden på utlån i trinn 2 har sunket marginalt i inneværende år og var i underkant av 2 prosent ved utgangen av tredje kvartal.

³ Et utlån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer har inntruffet

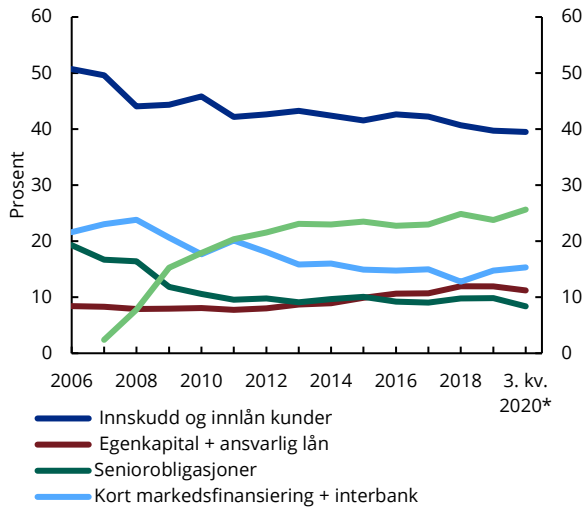
Tabell 2.2 Balanseutvikling for samtlige norske banker

	30.09.2020		30.09.2019		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	5 376,4		5 006,2		7,4
Brutto utlån til kunder	3 852,9		3 692,3		4,3
... Inkl. utlån i gruppeide OMF-foretak	4 164,6		3 985,0		4,5
Tapsavsetninger på utlån	-40,1	-1,0	-26,1	-0,7	53,4
herav trinn 1	-4,9	-0,1	-2,9	-0,1	68,2
herav trinn 2/gruppevise	-6,4	-0,2	-5,4	-0,1	17,9
herav trinn 3/individuelle	-28,8	-0,7	-17,8	-0,5	61,8
Brutto misligholdte eng., 90 dager	41,9	1,1	33,4	0,9	25,5
Andre misligholdte eng.	57,2	1,5	36,8	1,0	55,4
Gjeld til kredittinstitusjoner	353,3		307,5		14,9
Innskudd fra kunder	2 460,7		2 233,1		10,2
Verdipapirgjeld	1 721,5		1 712,4		0,5

Finansiering

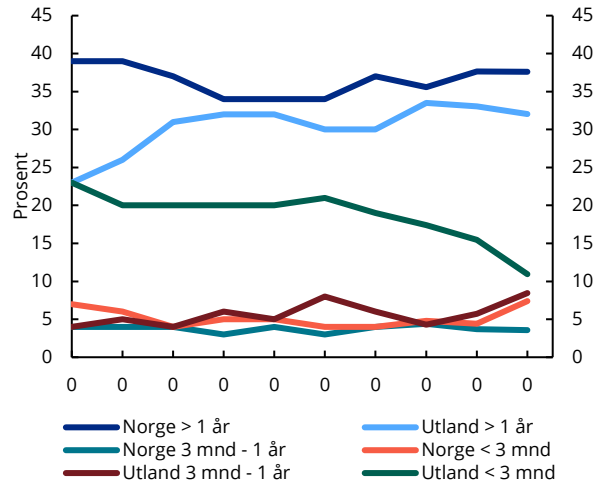
- Innskudd fra kunder økte 10,2 prosent siste år. Veksten var høyest for de største bankene. De store bankene har hatt høyere årlig innskuddsvekst enn de mellomstore og mindre bankene i to av tre kvartaler i 2020. I de foregående årene har den årlige innskuddsveksten for de mellomstore og de mindre bankene vært større enn for de store bankene.
- Innskuddsdekningen var 98 prosent i morbank. Inkluderes utlån i hel- og deleide OMF-foretak var innskuddsdekningen 59 prosent.
- For å sikre likviditet i det norske pengemarkedet har Norges Bank tilbudt ekstraordinære F-lån etter 13. mars. Norges Bank forlenget 14. august tiltakene ut 2020 med ett ekstraordinært F-lån med tre måneders løpetid hver måned fra september av.
- Andelen markedsfinansiering i bankene holdt seg relativt stabil, i underkant av 50 prosent. OMF utgjør i overkant av halvparten av markedsfinansieringen, se figur 2.7, og har økt 3 prosentpoeng fra årsslutt 2019.
- Over halvparten av markedsfinansieringen er fra utenlandske kilder, se figur 2.8.
- De siste årene er andelen utenlandsk markedsfinansiering med gjenværende løpetid under 3 måneder blitt betydelig redusert. Ved utgangen av tredje kvartal var denne andelen 11 prosent som er det laveste i perioden med tilgjengelige data. I 2011 utgjorde denne andelen 23 prosent av total markedsfinansiering. Andelen utenlandsk finansiering med løpetid over 3 måneder har økt, se figur 2.8.

Figur 2.7: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter type finansiering

Kilde: Finanstilsynet

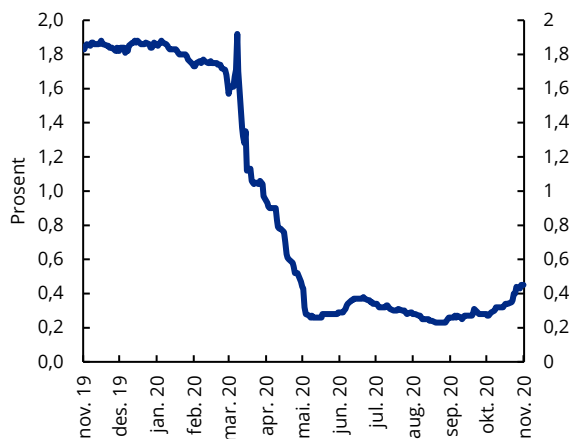
Figur 2.8: Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter løpetid og innland/utland

Kilde: Finanstilsynet

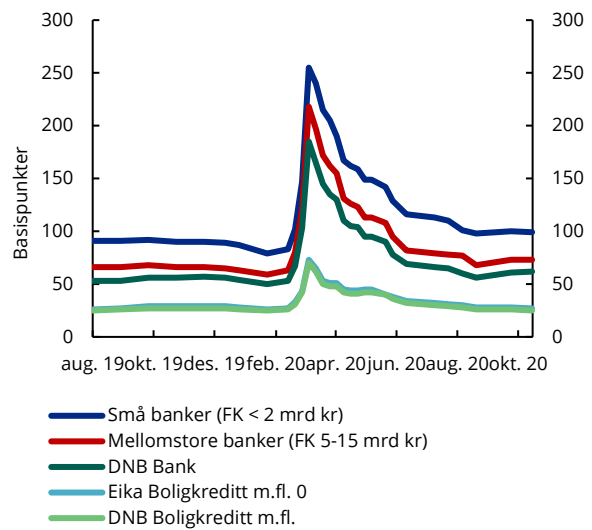
- Risikopåslagene på bankenes obligasjonsfinansiering økte i midten av mars til sine høyeste nivåer siden finanskrisen. Siden den gang har risikopåslagene avtatt. Risikopåslagene på OMF er tilbake til nivåene fra før markedsuroen i mars, mens risikopåslagene på seniorobligasjoner fortsatt er noe høyere.
- Tremåneders NIBOR var i slutten av august på 0,23 prosent, men har etter dette økt til 0,48 prosent i starten av november, se figur 2.9. Styringsrenten har vært uforandret på null prosent siden 7. mai.

Figur 2.9: 12 mnd-utvikling i 3mnd-NIBOR

Kilde: Thomson Reuters

Figur 2.10: Indikative påslag for senioroblig. og OMF, tom. uke 44/2020

Kilde: DNB Markets

Utenlandske bankers filialer

- Utlånstapene for filialer av utenlandske banker var høye etter tre kvartaler og tilsvarte 1,2 prosent av utlånsvolumet. De store nedskrivningene var særlig knyttet til oljerelaterte eksponeringer. Også for de utenlandske filialene var tapene høyest i første kvartal i år.
- De høye utlånstapene, sammen med netto kurstap på finansielle instrumenter, førte til et negativt resultat for filialene samlet.
- Filialenes markedsandel på utlån til bedriftskunder er stabil, på om lag 35 prosent. For utlån til personkunder er markedsandelen om lag 20 prosent.

Tabell 2.3 Utenlandske bankers filialer i Norge (filialer med innskuddsvirksomhet)

	1.-3. kv. 20		1.-3. kv. 19	
	Mill.kr	% GFK	Mill.kr	% GFK
Netto renteinntekter	16 195	1,39	14 980	1,38
Andre inntekter	5 994	0,52	6 430	0,59
herav verdiendr. på fin. instr.	-277	-0,02	519	0,05
Driftskostnader	9 986	0,86	9 862	0,91
herav lønn og personalkostnader	4 497	0,39	4 966	0,46
Resultat før tap	12 203	1,05	11 548	1,07
Tap på utlån	12 450	1,07	2 011	0,19
Resultat før skatt	-247	-0,02	9 537	0,88
	30.09.2020		30.09.2019	
	Mrd.kr		Mrd.kr	Vekst
Forvaltningskapital	1 639		1 461	12,1
Brutto utlån til kunder (inkl. OMF-foretak)	1 380		1 270	8,7
Innskudd fra kunder	656		561	16,8

2.2 OMF-foretak

- OMF-foretakene økte utlånene med 8,6 prosent siste tolv måneder fram til utgangen av tredje kvartal.
- Gjennomsnittlig overpantsettelse for foretakene var 20,1 prosent. Dette er en nedgang på 4,6 prosentpoeng sammenlignet med for et år siden.
- Gjennomsnittlig belåningsgrad på utlån som inngår i sikkerhetsmassen har endret seg lite over tid, og er mellom 45 og 60 prosent i de fleste foretakene.

Tabell 2.4: Balanseposter OMF-foretak (24 foretak)

	30.09.2020	30.09.2019	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	1 996 907	1 785 947	11,81
Brutto utlån til kunder	1 750 796	1 612 869	8,55
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	1 595 383	1 475 549	8,12
Fyllingssikkerhet	61 545	52 776	16,62
Sum sikkerhetsmasse	1 785 689	1 630 458	9,52
Gjennomsnittlig overpantsettelse	20,1 %	24,7 %	
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnsrett	1 487 398	1 307 771	13,74

2.3 Forbrukslån i banker og finansieringsforetak

- Utlånsvolumet i det norske forbrukslånsmarkedet⁴ har falt kraftig det siste året etter flere år med sterk vekst, se figur 2.11. Utlånene ble redusert med i overkant av 16 prosent fra utgangen av tredje kvartal i fjor til utgangen av tredje kvartal i år, se tabell 2.5. I tredje kvartal 2020 isolert falt utlånsvolumet i det norske markedet med 2,4 prosent, mens nedgangen i andre kvartal var 6,3 prosent. Det har vært en sterk nedgang i volumet for både norske foretak og utenlandske filialer, se figur 2.12.
- De totale forbrukslånene, som inkluderer norske foretaks forbrukslån i andre land, ble redusert med 5,8 prosent siste tolv måneder. Utlån i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner i bankenes balanse. Den sterke svekkelsen av norske kroner i 2020 har bidratt til å trekke den samlede veksten opp, siden flere norske banker har en stor andel av sine utlånsporteføljer i andre nordiske land.
- Vekstratene påvirkes av salg av misligholdte lån til finansieringsforetak. Foretakene i utvalget solgte porteføljer til en pålydende verdi av 5,3 mrd. kroner i perioden 30. september 2019 til 30. september 2020. Av dette var 4,0 mrd. kroner utlån i Norge. Dersom det justeres for salg av porteføljer av

⁴ Utvalget består av 34 banker og finansieringsforetak som tilbyr forbrukslån uten sikkerhet til personkunder. Både norske foretak og utenlandske filialer i Norge inngår. Lån uten sikkerhet i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån og lån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet, inngår ikke i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse av markedet for forbrukslån.

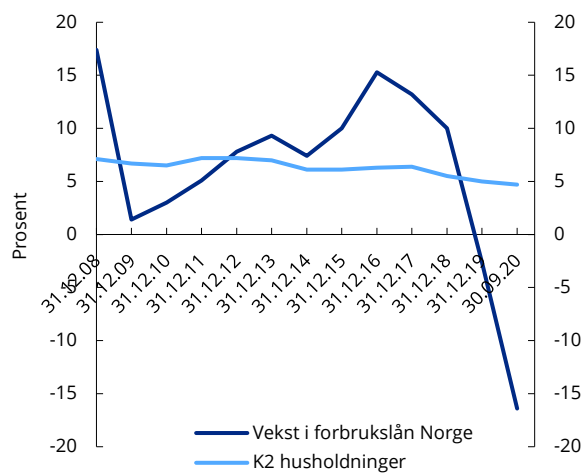
misligholdte lån⁵ i perioden 30. september 2019 til 30. september 2020, ville tolv månedersveksten i Norge vært -13 prosent. I første til tredje kvartal i år ble det solgt lån til en pålydende verdi av 3,8 mrd. kroner, mot 5,1 mrd. kroner i samme periode i fjor.

- Det har vært en kraftig økning i misligholdte forbrukslån blant foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse, til tross for salg av misligholdte porteføljer, se figur 2.13 og 2.14. Ved utgangen av tredje kvartal 2020 lå misligholdet på 13,8 prosent for foretakene i utvalget (dvs. foretak som yter forbrukslån). Dette inkluderer mislighold av forbrukslån gitt av norske foretak til kunder i utlandet. Misligholdet var 0,4 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av andre kvartal, og 4,2 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2019. Norske forbrukslånsbanker⁶, hadde en misligholdsandel på 20,0 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2020, som var 0,4 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av andre kvartal, og 4,2 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2019.
- Lønnsomheten for foretakene samlet er redusert de siste årene, se figur 2.15, men er fortsatt god for enkelte av foretakene. Sammenlignet med tidligere år, har lavere netto renteinntekter og større tap gitt en nedgang i resultatet for foretak som inngår i undersøkelsen. Tapsnivået har økt i 2020, og var på 3,4 prosent (annualisert) i første til tredje kvartal 2020, som var 1,3 prosentpoeng høyere enn i samme periode i fjor. For norske forbrukslånsbanker utgjorde tapene 4,8 prosent (annualisert) i første til tredje kvartal 2020. De bokførte tapene i tredje kvartal isolert var noe lavere enn i andre kvartal for foretakene samlet.

⁵ Justeringen innebærer at solgt volum i perioden 30.09.2019 – 30.09.2020 er lagt til samlet volum utestående per 30. september 2020.

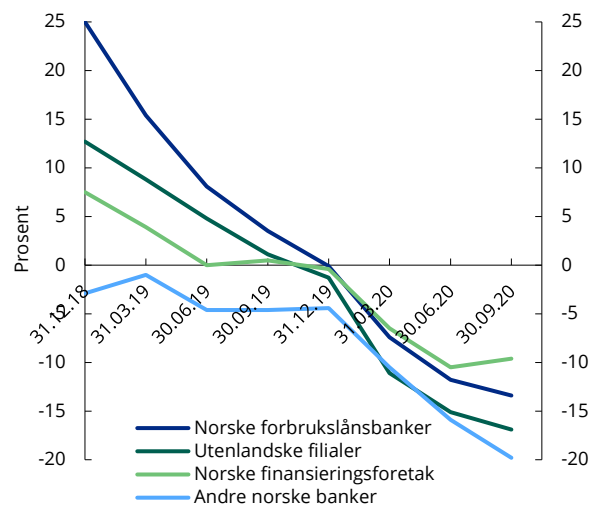
⁶ Forbrukslånsbanker er definert som banker hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder. Ved utgangen av tredje kvartal 2020 bestod gruppen av Bank Norwegian, Brabank, Easybank, Eika Kreditbank, Instabank og Komplet Bank. Brabank og Easybank fusjonerte 1. oktober 2020.

Figur 2.11 Tolvmånedersvekst i forbrukslån i Norge og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

Kilde: Finanstilsynet og SSB (K2)

Figur 2.12 Tolvmånedersvekst i Norge for ulike grupper av foretak

Kilde: Finanstilsynet

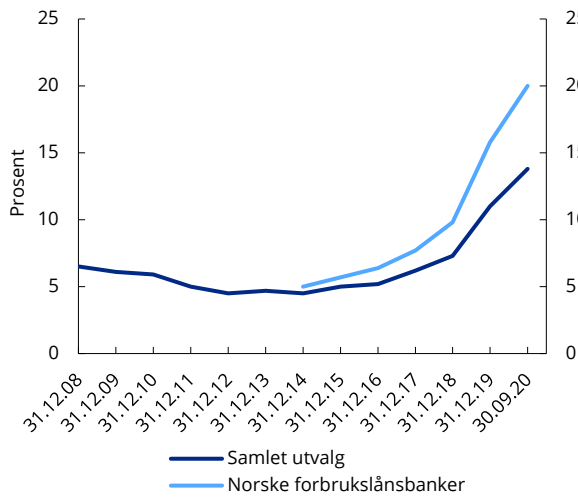
Tabell 2.5 Utviklingen i forbrukslån*

	Samlet utvalg		Norske forbrukslånsbanker	
	1.-3. kv. 20	1.-3. kv. 19	1.-3. kv. 20	1.-3. kv. 19
Forbrukslån per 30.09. Totalt (mill. kr)	159 647	169 455	65 657	64 359
Årsvekst %	-5,8	6,2	2,0	13,2
Forbrukslån per 30.09. Norge (mill. kr)	95 562	114 271	30 204	34 897
Årsvekst %	-16,4	0,9	-13,4	3,7
Tap i % av gj.sn. forbrukslån (annualisert)	3,4	2,1	4,8	3,0
Nettorente i % av GFK (annualisert)	8,9	9,2	9,1	9,2
Resultat ord.drift i % av GFK (annualisert)	3,7	6,9	3,6	6,3
Misligholdte lån, over 90 dg, % av forbrukslån	13,8	9,3	20,0	12,9

*Vekstratene er beregnet for sammenlignbart utvalg

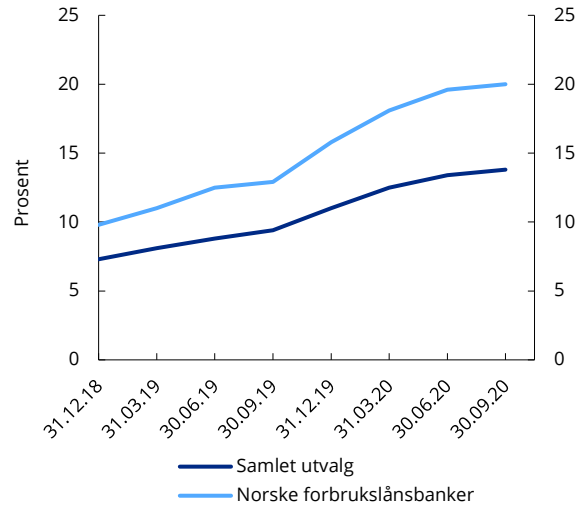
Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.13 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån*

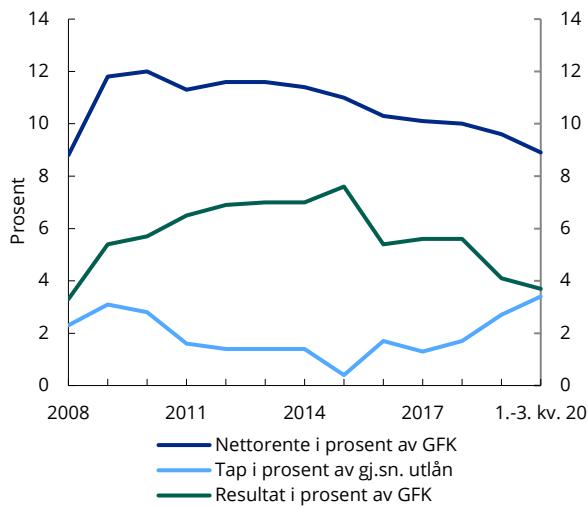
*Brutto mislighold gjelder for totale forbrukslån i foretakene, inkludert norske foretaks utlån i utlandet.
Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.14 Kvartalsvis utvikling i mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån*

*Brutto mislighold gjelder for totale forbrukslån i foretakene, inkludert norske foretaks utlån i utlandet.
Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.15 Resultatutvikling forbrukslån*

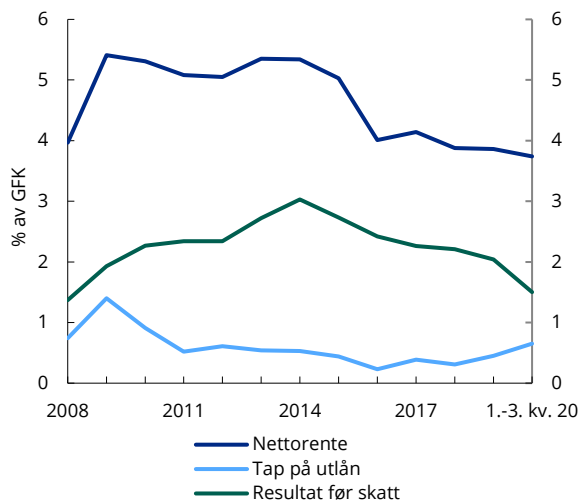

*Resultatutviklingen gjelder for totale forbrukslån i foretakene, inkludert norske foretaks utlån i utlandet.
Kilde: Finanstilsynet

2.4 Finansieringsforetak

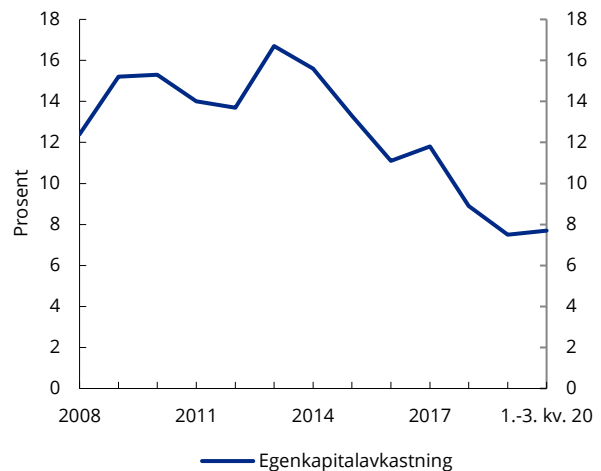
- Resultat før skatt for finansieringsforetakene⁷ utgjorde 1,7 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, en nedgang på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med første til tredje kvartal i fjor, se figur 2.16 og tabell 2.6. Det har vært en nedgang i netto renteinntekter, målt i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, sammenlignet med tidligere år. De bokførte tapene i første til tredje kvartal 2020 var høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Tapene i tredje kvartal isolert var noe lavere enn i andre kvartal.
- Egenkapitalavkastningen var 7,7 prosent i første til tredje kvartal 2020, som var 0,6 prosentpoeng lavere enn i tilsvarende periode i fjor. Utviklingen det siste året er påvirket av noe svakere resultater og en økning i samlet egenkapital. Ellers har det vært en gradvis nedgang i egenkapitalavkastning over tid, se figur 2.17. Dette skyldes strukturelle endringer⁸ i utvalget.
- Finansieringsforetakenes totale utlån økte med 13 prosent siste tolv måneder, se tabell 2.7. Utlånsveksten er påvirket av at et finansieringsforetak overtok en utlånsportefølje fra en bank i fjerde kvartal 2019. Korrigert for denne overføringen ville årsveksten vært om lag 6 prosent. Den samlede veksten påvirkes også av utviklingen i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån.

Figur 2.16 Resultatutvikling, finansieringsforetak

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.17 Egenkapitalavkastning, finansieringsforetak

Kilde: Finanstilsynet

⁷ Utvalget omfatter 29 norske foretak med leasing, bilfinansiering og forbrukslån som hovedvirksomhet. Foretak med konsesjon som kredittforetak, men som driver samme type virksomhet som finansieringsforetak, er med i utvalget. Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, inngår også i utvalget.

⁸ Over tid har det blitt mindre innslag av foretak med forbrukslån i utvalget. Dette skyldes at enkelte foretak har blitt utenlandske filialer, og at norske konsern har flyttet porteføljer fra finansieringsforetak til bank.

Tabell 2.6 Resultatposter finansieringsforetak

	1.-3. kvartal 2020		1.-3. kvartal 2019	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	4 725	3,74	4 305	3,89
Andre inntekter	317	0,25	277	0,25
herav verdiendringer finansielle instrumenter	1	0,00	9	0,01
Andre kostnader	1 837	1,46	1 610	1,45
herav lønn og personalkostnader	995	0,79	878	0,79
Driftsresultat før tap	2 978	2,36	2 749	2,48
Bokførte tap på utlån	816	0,65	461	0,42
Resultat før skatt	2 162	1,71	2 288	2,07
Skattekostnad	264	0,21	527	0,48
Resultat etter skatt	1 897	1,50	1 761	1,59
Egenkapitalavkastning	7,7 %		8,3 %	

Kilde: Finanstilsynet

Tabell 2.7 Balanseposter finansieringsforetak

	30.09.2020		30.09.2019		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	173 138		153 549		12,8
Brutto utlån til kunder	171 652		151 587		13,2
herav utlån vurdert til amortisert kost	171 560		151 448		13,3
herav leasing	87 107		82 878		5,1
Tapsavsetninger på utlån til amortisert kost	-4 611	-2,7	-3 317	-2,2	
herav Steg 1 (IFRS)	-560	-0,3	-247	-0,2	
herav Steg 2 (IFRS)/Gruppevise (NGAAP)	-2 665	-1,6	-2 084	-1,4	
herav steg 3 (IFRS)/Individuelle (NGAAP)	-1 386	-0,8	-987	-0,7	
Brutto misligholdte lån, over 90 dager	14 811	8,6	12 343	8,1	
Innlån fra kredittinst. og finansieringsforetak	104 819		94 013		11,5

Kilde: Finanstilsynet

3 Forsikringsforetak

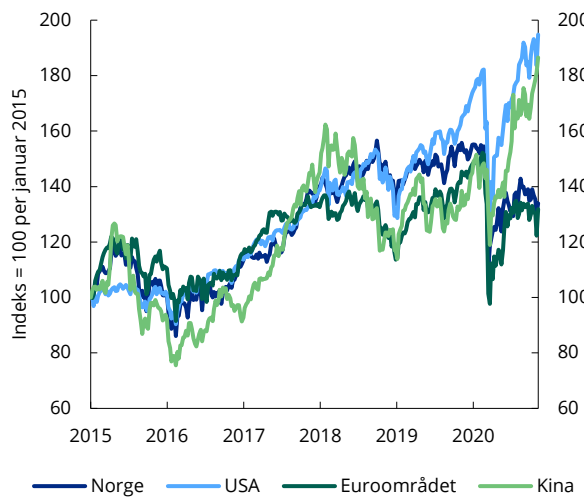
3.1 Livsforsikringsforetak

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige 12 norske livsforsikringsforetak.

Avkastning og resultat

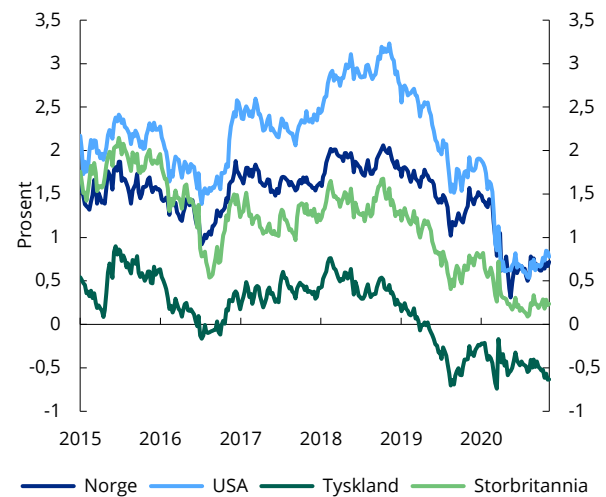
- Den betydelige markedssuroen i forbindelse med koronakrisen påvirket resultatene til livsforsikringsforetakene i første til tredje kvartal 2020, se figur 3.1 og 3.2. Aksjemarkedet falt betydelig i første kvartal, men hadde til en viss grad hentet seg inn igjen i Norge og Euroområdet ved utgangen av tredje kvartal. Det har vært en større oppgang i USA og Kina, der markedene hittil i år ligger på et høyere nivå enn før koronakrisen. De lange rentene har falt i årets tre første kvartaler.
- Verdifallet på aksjer bidro til lavere investeringsinntekter og svakere resultater sammenlignet med de tre første kvartalene i 2019, se figur 3.3 og tabell 3.1. Verdifallet på obligasjoner som følge av spreadutgang og derivater har også bidratt, mens høyere realiserte gevinster fra salg av aksjer og rentebærende verdipapirer motvirket noe av nedgangen. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen var på 1,6 prosent av GFK i de tre første kvartalene i 2020.
- Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen utgjorde 0,2 prosent av GFK i årets tre første kvartaler, som er markant lavere enn i samme periode i fjor.
- Den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, var 2,5 prosent (annualisert) i de tre første kvartalene i 2020, se figur 3.4. Det er en nedgang fra 7,7 prosent i samme periode i 2019. Bokført avkastning i kollektivporteføljen var 3,9 prosent (annualisert), opp fra 3,6 prosent i samme periode i 2019.
- Foretakenes samlede kursreguleringsfond ble redusert med 9 mrd. kroner i første til tredje kvartal 2020, mot en økning på 34 mrd. kroner i tilsvarende periode i 2019.
- Livsforsikringsforetakene oppnådde et resultat før skatt på 3,6 mrd. kroner (0,3 prosent av GFK), mot 7,7 mrd. kroner (0,6 prosent av GFK) i samme periode i 2019.
- To livsforsikringsforetak hadde negativt resultat i første til tredje kvartal 2020, mot fire etter første halvår 2020.

Figur 3.1: Aksjeindekser utvalgte land

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 05.11.20

Figur 3.2: Rente på 10-årige statsobligasjoner

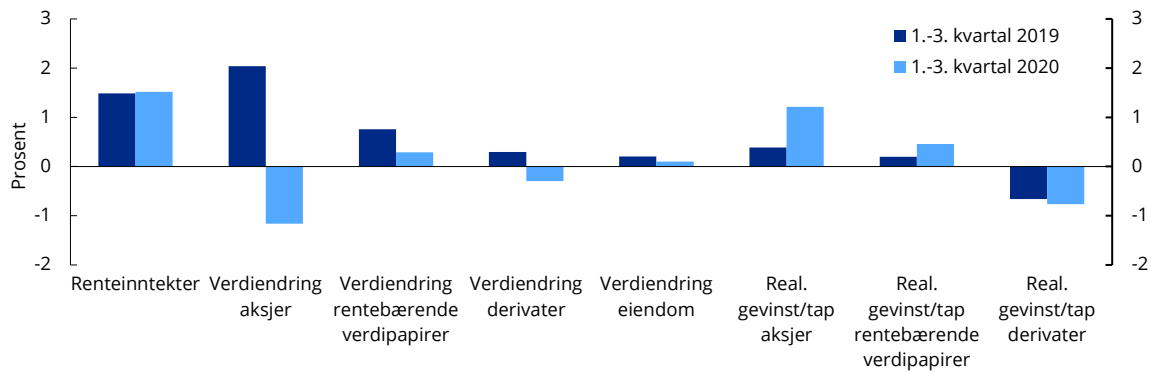

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 05.11.20

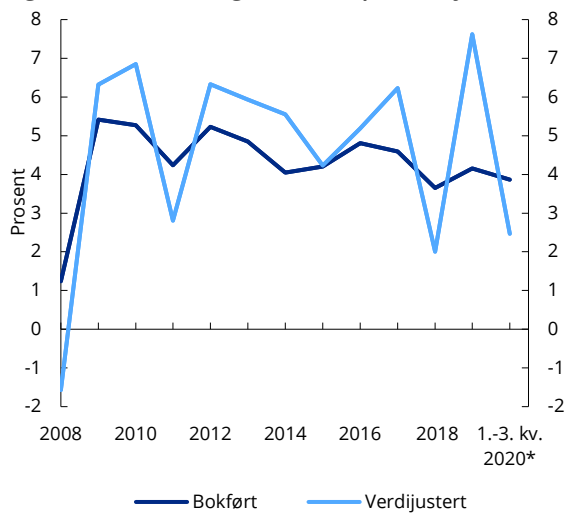
Tabell 3.1: Utvalgte resultatposter for livsforsikringsforetakene

	1.-3. kvartal 2020		1.-3. kvartal 2019	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	79 024	6,1	83 379	7,0
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	20 942	1,6	61 536	5,1
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	19 710	1,5	17 769	1,5
herav gevinster ved realisasjon	8 958	0,7	-1 408	-0,1
herav verdiendringer	-13 947	-1,1	37 031	3,1
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	2 856	0,2	35 063	2,9
Utbetalte erstatninger	-48 332	-3,7	-44 816	-3,7
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-4 594	-0,4	-60 107	-5,0
herav endring i kursreguleringsfond	8 982	0,7	-34 216	-2,9
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-12 066	-0,9	-8 068	-0,7
Resultat fra kundeporteføljene (teknisk regnskap)	968	0,1	4 145	0,3
Resultat fra selskapsporteføljen (ikke-teknisk regnskap)	2 645	0,2	3 530	0,3
Resultat før skatt	3 613	0,3	7 675	0,6
Endringer i kursreguleringsfond	-8 982	-0,7	34 216	2,9
Verdijustert resultat før skatt	-5 369	-0,4	41 891	3,5

Figur 3.3: Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

Figur 3.4: Avkastning i kollektivporteføljen

* Annualisert

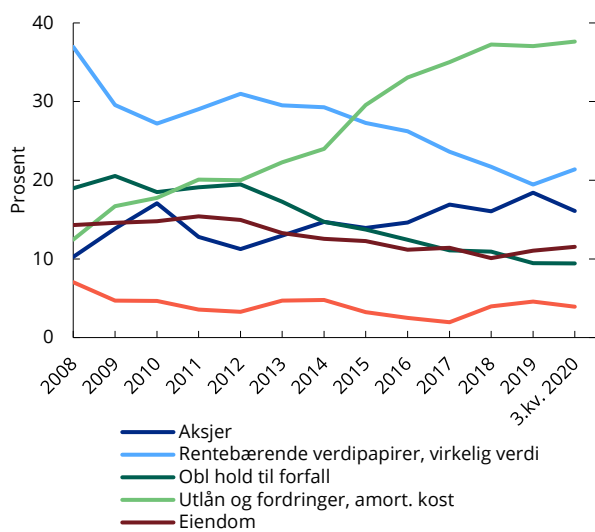
Balanse

- Livsforsikringsforetakenes totale forvaltningskapital økte med 6 prosent til 1 758 mrd. kroner det siste året, se tabell 3.2.
- Kollektivporteføljen utgjorde 66 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av tredje kvartal.
- Investerings sammensetningen i kollektivporteføljen har endret seg noe det siste året, se figur 3.5. Andelen aksjer har sunket fra 18 prosent per 30. september 2019 til 16 prosent av kollektivporteføljen per 30. september 2020.
- Utlån og fordringer til amortisert kost utgjør den største andelen av investeringene i kollektivporteføljen med 38 prosent.
- I investeringsvalgporteføljen var aksjeandelen 62 prosent for livsforsikringsforetakene samlet per 30. september 2020, se figur 3.6. Det er en økning på 6 prosentpoeng fra 30. september 2019. Fra utgangen av 2019 har aksjeandelen økt med 5 prosentpoeng.

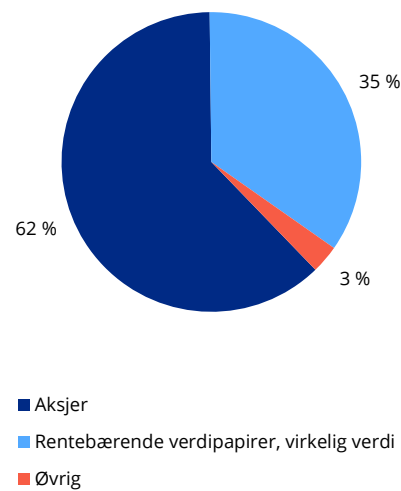
Tabell 3.2: Utvalgte balanseposter for livsforsikringsforetakene

	30.09.2020		30.09.2019	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	142 256	8,1	125 995	7,6
Finansielle eiendeler til amortisert kost	591 601	33,6	560 588	33,8
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	958 056	54,5	875 192	52,8
herav aksjer og andeler	455 207	25,9	409 737	24,7
herav rentebærende verdipapirer	460 185	26,2	440 272	26,6
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 758 292	100,0	1 656 958	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	163 201	9,3	158 489	9,6
herav eiendeler i kollektivporteføljen	1 167 396	66,4	1 128 038	68,1
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	426 168	24,2	369 163	22,3
Forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	1 155 538	65,7	1 125 239	67,9
herav premiereserve	984 984	56,0	964 152	58,2
herav tilleggsavsetninger	62 938	3,6	54 296	3,3
herav kursreguleringsfond	78 405	4,5	83 222	5,0

Figur 3.5: Investeringer i kollektivporteføljen. Andeler

Figur 3.6: Sammensetning av investeringene i investeringsvalgporteføljen per 30. september 2020

3.2 Skadeforsikringsforetak

De aggregerte størrelsene i omtalen av resultat og balanse gjelder alle skadeforsikringsforetak med unntak av egenforsikringsforetak (captives), sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib Gjensidig Forening. Omtalen omfatter i alt 40 skadeforsikringsforetak.

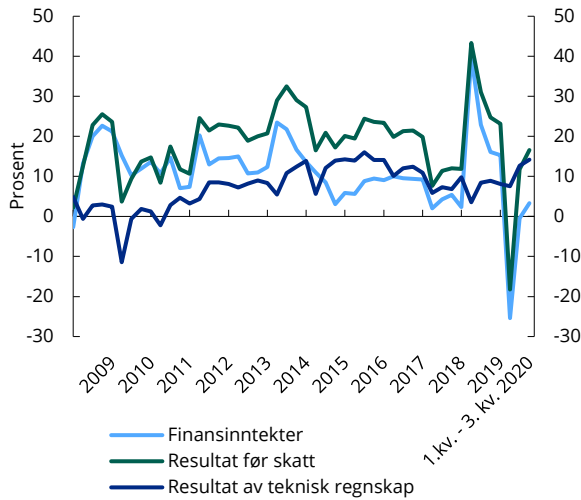
Resultat

- Skadeforsikringsforetakenes resultat før skatt ble redusert med 2,3 mrd. kroner sammenlignet med første til tredje kvartal 2019, til 6,7 mrd. kroner. Resultatet for 2019 omfattet imidlertid en realisert gevinst på 3 mrd. kroner fra salget av Gjensidige Bank. Målt som andel av premieinntektene for egen regning ble resultatet redusert fra 24,7 til 16,6 prosent, se tabell 3.3 og figur 3.7. Resultatet av teknisk regnskap økte med 2,5 mrd. kroner, mens finansresultatet gikk ned fra 5,8 til 1 mrd. kroner. Verdifall på aksjer bidro sammen med reduserte inntekter fra realisasjon til nedgangen i finansresultatet sammenlignet med samme periode i 2019. Som følge av en betydelig innhenting i aksjemarkedene i andre og tredje kvartal var det imidlertid en bedring i finansresultatet sammenlignet med tidligere perioder i år. Sju skadeforsikringsforetak hadde negativt resultat før skatt, mot 14 foretak ved utgangen av andre kvartal. Ni av foretakene hadde negativt finansresultat.
- Både samlet kostnads- og skadeprosent ble bedret sammenlignet med første til tredje kvartal 2019, først og fremst etter en ikke ubetydelig premievekst. Alle de største foretakene hadde økte premieinntekter. En mild vinter i store deler av landet og en reduksjon i forsikrede aktiviteter som følge av koronakrisen bidro til å dempe veksten i erstatningskostnadene. Kombinertprosent for egen regning ble redusert fra 92 til 86,5 prosent, se figur 3.9. Det er betydelig variasjon mellom foretakene, se figur 3.10.

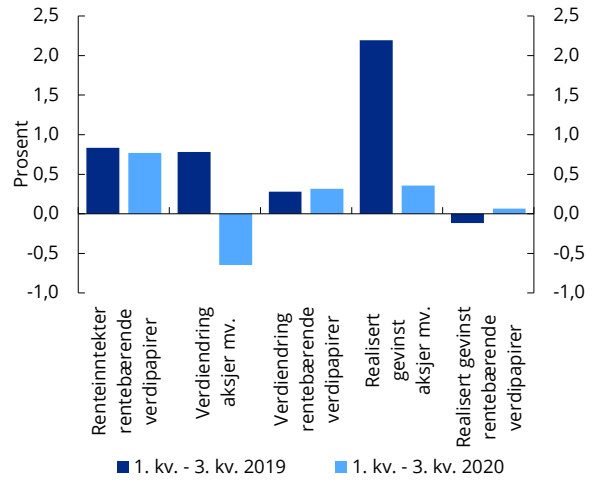
Tabell 3.3: Utvalgte resultatposter for skadeforsikringsforetakene

	1.-3. kvartal 2020		1.-3. kvartal 2019	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter for egen regning	40 512		36 470	
Erstatningskostnader for egen regning	27 857	68,8	26 822	73,5
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	7 180	17,7	6 747	18,5
Resultat av teknisk regnskap	5 754	14,2	3 239	8,9
Netto inntekter fra investeringer	1 333	3,3	5 858	16,1
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	1 537	3,8	1 441	4,0
herav verdiendringer	-652	-1,6	1 599	4,4
herav gevinster ved realisasjon	626	1,5	3 061	8,4
Resultat av ikke-teknisk regnskap	955	2,4	5 772	15,8
Resultat før skattekostnad	6 709	16,6	9 011	24,7

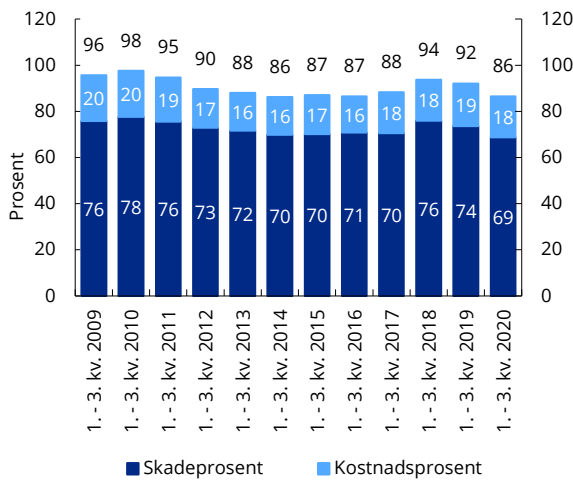
Figur 3.7: Resultater i skadeforsikringsforetakene samlet. Prosent av premieinntektene f.e.r., hittil i år

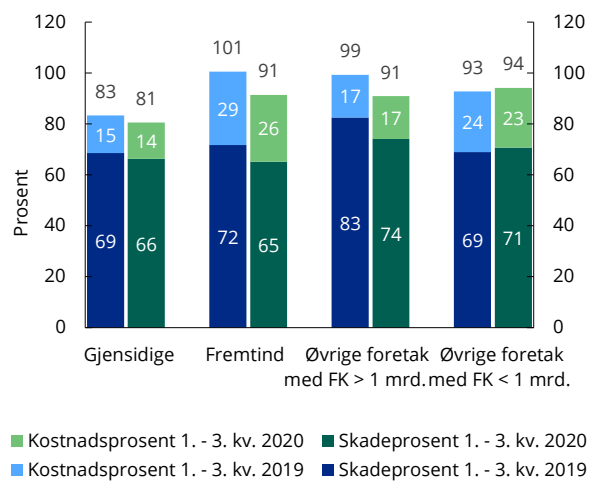
Figur 3.8: Netto inntekter fra investeringer, prosent av GFK

Figur 3.9: Sum av skade- og kostnadsprosent f.e.r. for skadeforsikringsforetakene samlet (kombinertprosent)

Figur 3.10: Skade- og kostnadsprosent f.e.r. (kombinertprosent) for de to største norske skadeforsikringsforetakene og grupper av øvrige norske foretak

I beregningen av kostnadsprosent for foretak med forvaltningskapital mindre enn én mrd. kroner er brannkassenes kostnader i post 5 i resultatoppstillingen utelatt, dette fordi brannkassene her rapporterer betydelige kostnader forbundet med sin forsikringsagentvirksomhet. Den tradisjonelle beregningen av kombinertprosent gir derfor et misvisende bilde av brannkassenes lønnsomhet.

Balanse

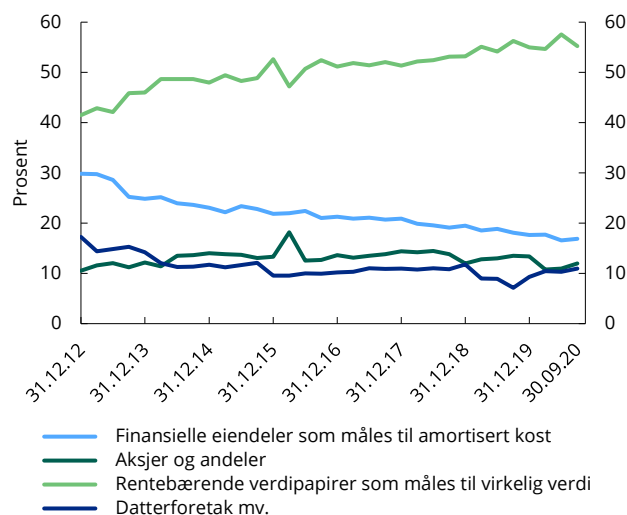
- Skadeforsikringsforetakenes forvaltningskapital økte med 4 prosent, til 154 mrd. kroner, det siste året.
- Sammensetningen av investeringene har endret seg noe det siste året, blant annet som følge av de betydelige bevegelsene i aksjemarkedene, se figur 3.11. Aksjer og obligasjoner utgjorde henholdsvis 12 og 55 prosent av investeringene per 30. september 2020, mens de tilsvarende andelene per 30. september 2019 var henholdsvis 14 og 56 prosent.
- Hovedsakelig som en følge av etableringen av Fremtind Livsforsikring, som eies av Fremtind Forsikring, har verdien av foretakenes datterforetak økt med 5 mrd. kroner det siste året.

Tabell 3.4: Utvalgte balanseposter for skadeforsikringsforetakene

	30.09.2020		30.09.2019	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	115 463	75,2	109 793	74,6
Bygninger og andre faste eiendommer	1 253	0,8	1 393	0,9
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	12 618	8,2	7 837	5,3
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 505	12,7	19 893	13,5
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	82 086	53,4	80 670	54,8
Aksjer og andeler	13 824	9,0	14 827	10,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	63 786	41,5	61 788	42,0
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse	6 565	4,3	6 736	4,6
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	153 607	100,0	147 250	100,0
Egenkapital	50 248	32,7	47 778	32,4
Forsikringsforpliktelse brutto	80 626	52,5	77 046	52,3
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	26 022	16,9	23 770	16,1
Brutto erstatningsavsetning	53 786	35,0	52 407	35,6

Figur 3.11: Skadeforsikringsforetakenes investeringer.

Prosentandeler av de samlede investeringene

4 Vedlegg

4.1 Makroøkonomiske størrelser

Tabell 4.1: Nøkkeltall norsk økonomi

	3. kv. 19	4. kv. 19	1. kv. 20	2. kv. 20	3. kv. 20*	Oktober 20
BNP	0,0	1,5	-1,7	-5,1	4,2	
BNP Fastlands-Norge	0,6	0,1	-2,2	-6,3	4,8	
Boligpris	2,6	2,6	1,5	3,5	5,8	7,1
K3	5,8	5,9	5,2	5,0		
K3 utenlandsgjeld	5,8	9,1	7,3	7,4		
K2	5,8	5,1	4,7	4,5	4,6	
K2 husholdninger	5,1	5,0	4,7	4,4	4,7	
K2 ikke-finansielle foretak	7,0	4,9	4,0	3,5	3,1	
Arbeidsledighet (AKU)	3,7	3,9	3,5	4,6	5,3	

Vekstratene for BNP (vekst fra foregående kvartal) og nivået på arbeidsledigheten er sesongjusterte kvartalstall. De øvrige tallene er tolv månedersvekst ved utgangen av perioden.

*Tall for BNP og BNP Fastlands-Norge gjelder for perioden juni 2020 - august 2020.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 4.1: Valutakursutvikling

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 09.11.2020

Tabell 4.2: Utvikling i verdipapir- og valutamarkedet

		06.11.2020	2019	3. kv. 2020	1.1-6.11
Aksjemarkeder	Norge		13,2	5,1	-13,1
	USA		31,6	9,6	12,5
	Euroområdet		26,5	0,3	-10,5
	Verden		28,4	8,0	6,7
	Japan		18,9	4,7	-0,8
Statsrenter 10 år	Norge	0,71	-24	0	-84
	USA	0,82	-78	2	-109
	Tyskland	-0,62	-43	-6	-43
Pengemarkedsrenter 3 mnd	Norge	0,45	57	-8	-139
	USA	0,21	-90	-7	-170
	Euroområdet	-0,51	-7	-8	-13
Swaprenter Norge	2 år	0,48	45	-5	-150
	5 år	0,69	20	-5	-131
	10 år	0,99	-4	-1	-108
Valutakurser	NOK/EUR	10,90	-0,4	1,3	10,5
	NOK/USD	9,18	1,5	-3,0	4,5
	Imp.vektet NOK	115,70	-0,1	0,1	7,0

Kilde: Refinitiv

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

POST@FINANSTILSYNET.NO

WWW.FINANSTILSYNET.NO